

2023

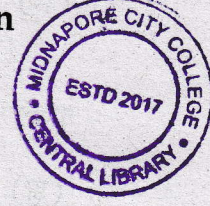
3rd Semester Examination

SANSKRIT (Honours)

Paper : C 5-T

[Classical Sanskrit Literature (Drama)]

[CBCS]

Full Marks : 60

Time : Three Hours

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers
in their own words as far as practicable.*

1. अधोलिखितेषु सुरगिरा देवनागर्या च पूर्णवाक्येन दश प्रश्नाः
समाधेयाः : 2×10=20
- (क) “दुःखं न्यासस्य रक्षणम्” — वक्ता कः ? अत्र “न्यास”
पदस्य किं तात्पर्यम् ?
- (ख) महासेनः कः ? वासवदत्तायाः धात्री का ?
- (ग) पुष्पकभद्रः कः ? रुमण्वान् च कः ?
- (घ) सूत्रधारमतेन ग्रीष्मकालस्य वैशिष्ट्यानि कानि ?
- (ङ) वनस्पतयः शकुन्तलायै कान् उपहारान् दत्तवन्तः ?

(2)

- (च) महर्षिः कण्वः पतिगृहगमनकाले शकुन्तलां प्रति किमाशीर्वचनमुक्त्वान् ?
- (छ) अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटकस्य प्रथमाङ्के दृष्टः मत्तगजः कीदृशः आसीत् ?
- (ज) चन्दनदासः कः ? तस्य परमसुहृत् कः ?
- (झ) विराधगुप्तः कः ? स कस्य हृद्यवेशं गृहीतवान् ?
- (ञ) मलयकेतुपक्षीयस्य नृपपञ्चकस्य नाम उल्लेखनीयम् ।
- (ट) नाट्योत्पत्तिविषये भरतमुनेः मतं किम् ?
- (ठ) नाटकस्य नायकस्य वैशिष्ट्यानि कानि ?
- (ड) भासरचितस्य महाभारतमूलकानि रूपकाणि कानि ?
- (ढ) कण्वस्य आश्रमः कुत्र आसीत् ? स कथं सोमतीर्थं गतवान् ?
- (ण) “वेणीसंहारम्” इति रूपकस्य नायकः कः ? अत्र मुख्यरसः कः ?
2. अधोलिखितेषु प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् (एकस्य प्रश्नस्य उत्तरमवश्यमेव सुरगिरा देवनागर्या च प्रदेशम्) : 5×4=20
- (क) व्याख्या कार्या —
- मिथ्योन्मादैश्च युद्धैश्च शास्त्रदृष्टैश्च मन्त्रितैः ।
भवद्दत्तैः खलु वयं मज्जमानाः समुद्धृताः ॥
- (ख) आपरितोषाद्दुष्ठां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम् ।
बलवदपि शिक्षितानामात्मन्यप्रत्ययं चेतः ॥
— व्याख्यायताम् ।

(3)

- (ग) भावसम्प्रसारणं कार्यम् — “चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति भाग्यपङ्क्तिः” ।
- (घ) मुद्राराक्षसमिति नाटकस्य नामकरणस्य तात्पर्यं वर्णयताम् ।
- (ङ) टीका लेखनीया — मालविकाग्निमित्रम् ।
- (च) नाट्यकाररूपेण शूद्रकस्य कृतित्वं विचारणीयम् ।
3. यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम् : 10×2=20
- (क) स्वप्नवासवदत्तमिति नाटकस्य प्रथमाङ्के ब्रह्मचारिप्रवेशवृत्तान्तस्य तात्पर्यमालोचनीयम् ।
- (ख) अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटकस्य चतुर्थाङ्के दुर्वाससः शापस्य तात्पर्यं विचारणीयम् ।
- (ग) मुद्राराक्षसमिति नाटकस्य तृतीयाङ्के कृतककलहदृश्यस्य उपयोगिता आलोचनीया ।
- (घ) नाट्यकारस्य भवभूतेः कृतित्वं विचारणीयम् ।

